

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการดำเนินงานการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง สำหรับโรงเรียนประถมศึกษาขนาดกลาง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นการวิจัยและพัฒนา (The Research and Development) มีความมุ่งหมายของการวิจัย เพื่อออกแบบและสร้างรูปแบบการดำเนินงานการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง สำหรับโรงเรียนประถมศึกษาขนาดกลาง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ศึกษาประสิทธิภาพของรูปแบบการดำเนินงานการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง สำหรับโรงเรียนประถมศึกษาขนาดกลาง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และศึกษาความเหมาะสมในการนำไปใช้ของรูปแบบการดำเนินงานการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง สำหรับโรงเรียนประถมศึกษาขนาดกลาง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดำเนินการวิจัยเป็น 3 ขั้นตอน ประกอบด้วย

ขั้นตอนที่ 1 การออกแบบและสร้างรูปแบบการดำเนินงานการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง สำหรับโรงเรียนประถมศึกษาขนาดกลาง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ขั้นที่ 1 ศึกษาสภาพการดำเนินงานของโรงเรียนเกี่ยวกับการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง เพื่อออกแบบโครงสร้างของรูปแบบการดำเนินงานการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง สำหรับโรงเรียนประถมศึกษาขนาดกลาง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มตัวอย่าง สุ่มจังหวัด 3 จังหวัด จากทั้งหมด 6 จังหวัด ในเขตตรวจราชการที่ 6 โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีการจับฉลาก ได้จังหวัดนครปฐม จังหวัดราชบุรี และจังหวัดสุพรรณบุรี สุ่มโรงเรียน 6 โรงเรียน จากจังหวัดละ 2 โรงเรียน โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) เป็นโรงเรียนในเมือง 1 โรงเรียน และโรงเรียนนอกเมือง 1 โรงเรียน แต่ละโรงเรียนกำหนดผู้ให้ข้อมูลเป็นผู้บริหารสถานศึกษา ครูแนะแนว ครูผู้รับผิดชอบงานดูแลช่วยเหลือนักเรียน และครูประจำชั้นชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ประเด็นสัมภาษณ์เป็นแบบปลายเปิด เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล โดยการประมวลผลจากการสัมภาษณ์ บันทึกสรุปการสัมภาษณ์ ดังนี้ วิธีการแก้ไขและผลลัพธ์ ระบบและกลไก และปัญหาอุปสรรค

ขั้นที่ 2 กำหนดรูปแบบการดำเนินงานการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง สำหรับโรงเรียนประถมศึกษาขนาดกลาง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มตัวอย่าง เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษา ด้านแนะแนวการศึกษา ด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ที่เลือกมาโดยการเจาะจงคุณสมบัติและยินดีให้ความร่วมมือในการวิจัย จำนวน 10 คน จัดประชุมสัมมนากลุ่ม (Connoisseurship) เพื่อพิจารณารูปแบบการดำเนินงานการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น การจัดกระทำข้อมูล โดยการสังเคราะห์จากผลการประชุมและนำรูปแบบการดำเนินงานการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงที่ให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 10 คน พิจารณาปรับปรุงแก้ไข ได้รูปแบบการดำเนินงานการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง สำหรับโรงเรียนประถมศึกษาขนาดกลาง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่สมบูรณ์

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการดำเนินงานการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง สำหรับโรงเรียนประถมศึกษาขนาดกลาง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้แผนการทดลองแบบ (One-Shot Case Study) กับกลุ่มตัวอย่าง โรงเรียนวัดใหม่สุคนธาราม โรงเรียนประถมศึกษาขนาดกลาง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 1 คน ครู จำนวน 7 คนและนักเรียนกลุ่มเสี่ยง จำนวน 11 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ เครื่องมือทดลองเป็นรูปแบบการดำเนินงานการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง สำหรับโรงเรียนประถมศึกษาขนาดกลาง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เครื่องมือรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบประเมินประสิทธิภาพของการดำเนินงานการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง ซึ่งมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่าง .80-1.00 และแบบสำรวจการลดภาวะเสี่ยงของนักเรียนเป็นรายบุคคล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ จำนวน ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ขั้นตอนที่ 3 ศึกษาความเหมาะสมในการนำไปใช้ของรูปแบบการดำเนินงานการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง สำหรับโรงเรียนประถมศึกษาขนาดกลาง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มตัวอย่าง เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษา ด้านแนะแนวการศึกษา ด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ที่เลือกมาโดยการเจาะจงคุณสมบัติและยินดีให้ความร่วมมือในการวิจัย จำนวน 10 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามความเหมาะสมในการนำรูปแบบไปใช้ของรูปแบบการดำเนินงานการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง ซึ่งมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่าง .80-1.00 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการวิจัย

1. การออกแบบและสร้างรูปแบบการดำเนินงานการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง สำหรับโรงเรียนประถมศึกษาขนาดกลาง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.1 สภาพการดำเนินงานของโรงเรียนเกี่ยวกับการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านวิธีการแก้ไขและผลลัพธ์ พบว่า มีนักเรียนกลุ่มเสี่ยงด้านอ่านไม่คล่อง เขียนไม่คล่อง ขาดเรียนบ่อย และ

พฤติกรรมไม่อยู่หนึ่งที่ต้องได้รับการแก้ไข ผลลัพธ์ คือ นักเรียนกลุ่มเสี่ยงมีภาวะเสี่ยงลดลง ด้านระบบและกลไก พบว่า มีการดำเนินการในด้านการกำหนดนโยบาย การวางแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม การกำหนดโครงสร้างการบริหารและบทบาทหน้าที่ การกำหนดการดำเนินงาน การกำหนดการกำกับติดตาม การกำหนดการประเมินผลและการรายงานผล และด้านปัญหาอุปสรรค พบว่า ผู้ปกครองบางคนยังไม่เห็นความสำคัญในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน วิธีแก้ไข ผู้บริหารสถานศึกษาเชิญผู้ปกครองมาพบเพื่อชี้แจงถึงความจำเป็น และความสำคัญของการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

1.2 รูปแบบการดำเนินงานการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง สำหรับโรงเรียนประถมศึกษาขนาดกลาง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 ยุทธศาสตร์การดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง ประกอบด้วย พัฒนานักเรียนกลุ่มเสี่ยงให้มีคุณภาพตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรของโรงเรียนให้มีศักยภาพ สร้างเครือข่ายผู้ปกครองนักเรียนกลุ่มเสี่ยง องค์การภาครัฐและเอกชน และโรงเรียนวางแผนจัดสรรงบประมาณ

องค์ประกอบที่ 2 โครงสร้างการบริหารและบทบาทหน้าที่การดำเนินงานการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง ประกอบด้วย องค์ประกอบโครงสร้างการบริหาร บทบาทหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน คณะกรรมการดำเนินงาน

องค์ประกอบที่ 3 การดำเนินงานการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง ประกอบด้วย ดำเนินงานนักเรียนกลุ่มเสี่ยง วางแผนการดำเนินงาน ดำเนินงานตามแผน เขียนรายงานผลการดำเนินงาน

องค์ประกอบที่ 4 การกำกับติดตามผลการดำเนินงานการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง ประกอบด้วย นิเทศ กำกับติดตาม เสนอผลการดำเนินงานให้ผู้บริหารสถานศึกษา แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้บริหารสถานศึกษา ครู ผู้ปกครองนักเรียนกลุ่มเสี่ยง

องค์ประกอบที่ 5 การประเมินผลและรายงานผลการดำเนินงานการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง ได้แก่ ประเมินผล จัดประชุมเพื่อวางแผนการพัฒนา จัดทำรายงานผลการดำเนินงาน

2. ประสิทธิภาพของรูปแบบการดำเนินงานการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง สำหรับโรงเรียนประถมศึกษาขนาดกลาง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า

2.1 ประสิทธิภาพของการดำเนินงานการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.41$, S.D. = 0.39) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า แต่ละข้อต่างก็อยู่ในระดับมาก โดยการสำรวจนักเรียนกลุ่มเสี่ยง การวางแผนการดำเนินงานการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง การดำเนินงานตามแผนการดำเนินงานการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงตามที่จัดทำไว้ การประชุมผู้ปกครองนักเรียนกลุ่มเสี่ยงเพื่อร่วมวางแผนดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง การนิเทศ กำกับ ติดตาม

การดำเนินงานการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง การแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อนำไปสู่การพัฒนาการดำเนินงานการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง การประเมินผลการดำเนินงานการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง การจัดทำรายงานผลการดำเนินงานการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.50$) รองลงมา เป็นการชี้แจงแนวทางการดำเนินงานการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง การกำหนดยุทธศาสตร์การดำเนินงานการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง การกำหนดโครงสร้างการบริหารและบทบาทหน้าที่การดำเนินงานการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง การกำหนดคุณสมบัติบุคคลเป็นคณะกรรมการดำเนินงาน มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.40$) และการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน พร้อมกำหนดบทบาทหน้าที่ การประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อขอความเห็นชอบแผนปฏิบัติการและงบประมาณการดำเนินงานการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.30$) ตามลำดับ ส่วนการพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียน ให้มีศักยภาพในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง และการประสานขอความร่วมมือผู้เชี่ยวชาญมาคัดกรองนักเรียนที่มีความเสี่ยงด้านการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 4.20$)

2.2 ด้านการลดภาวะเสี่ยง พบว่า มีนักเรียนกลุ่มเสี่ยง จำนวน 11 คน เป็นกลุ่มที่มีความเสี่ยงด้านการเรียน จำนวน 7 คน และกลุ่มที่มีความเสี่ยงด้านการเรียนและด้านพฤติกรรม จำนวน 4 คน ผลการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง ที่มีความเสี่ยงด้านการเรียน จำนวน 11 คน มีภาวะเสี่ยงลดลงร้อยละ 10 จำนวน 6 คน ร้อยละ 50 จำนวน 4 คน ร้อยละ 75 จำนวน 1 คน และนักเรียนกลุ่มเสี่ยงที่มีความเสี่ยงด้านพฤติกรรม จำนวน 4 คน พบว่า ที่มีพฤติกรรมไม่อยู่นิ่ง จำนวน 3 คน นักเรียนตั้งใจเรียนขึ้น และที่มีความสัมพันธ์กับเพื่อนชอบเล่นคนเดียว จำนวน 1 คน นักเรียนเริ่มพูดคุยกับเพื่อน

3. ความเหมาะสมในการนำไปใช้ของรูปแบบการดำเนินงานการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง สำหรับโรงเรียนประถมศึกษาขนาดกลาง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = 0.41) เมื่อพิจารณาเป็นรายการ พบว่า ความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ นิเทศ กำกับติดตามการดำเนินงานการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง ให้เป็นไปตามแผน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.70$) รองลงมา ได้แก่ บทบาทหน้าที่ผู้บริหารสถานศึกษา พัฒนาการดำเนินงานการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง จากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้บริหารสถานศึกษา ครู ผู้ปกครองนักเรียนกลุ่มเสี่ยง จัดประชุมผู้ที่เกี่ยวข้องเสนอผลการดำเนินงานเพื่อวางแผนการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.60$) ตามลำดับ สำหรับความเหมาะสมรายการอื่นๆ อยู่ในระดับมาก โดยพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรของโรงเรียนให้มีศักยภาพ สร้างเครือข่ายผู้ปกครองนักเรียนกลุ่มเสี่ยง องค์การภาครัฐและเอกชน บทบาทหน้าที่คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน บทบาทหน้าที่คณะกรรมการดำเนินงาน สรรวจนักเรียนกลุ่มเสี่ยง วางแผนการดำเนินงาน

การดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง ดำเนินงานตามแผนการดำเนินการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงที่ได้จัดทำไว้ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.50$) รองลงไป ได้แก่ พัฒนานักเรียนกลุ่มเสี่ยงให้มีคุณภาพตาม พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 องค์ประกอบของโครงสร้าง จัดทำสรุปรายงานผลการดำเนินงานเสนอต่อคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.40$) เสนอผลการดำเนินงานให้ผู้บริหารสถานศึกษาทราบเป็นระยะ ประเมินผลภาคเรียนละ 1 ครั้ง และปลายปีการศึกษา มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.30$) และเขียนรายงานผลการดำเนินการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.20$) ตามลำดับ ส่วนโรงเรียนวางแผนจัดสรรงบประมาณในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 4.00$)

อภิปรายผล

การวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการดำเนินการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง สำหรับโรงเรียนประถมศึกษาขนาดกลาง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีข้อค้นพบและนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ผลการวิจัยซึ่งพบว่า รูปแบบการดำเนินการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง สำหรับโรงเรียนประถมศึกษาขนาดกลาง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ คือ ยุทธศาสตร์ โครงสร้างการบริหารและบทบาทหน้าที่ การดำเนินการ การกำกับติดตามผลการดำเนินงาน การประเมินผลและรายงานผล การสร้างรูปแบบการดำเนินการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง สำหรับโรงเรียนประถมศึกษาขนาดกลาง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นการวิจัยในสภาพจริงของสถานศึกษา ที่เป็นผู้ได้รับผลกระทบจากปัญหานักเรียนกลุ่มเสี่ยง และเป็นผู้ปฏิบัติงานเพื่อแก้ไขและพัฒนานักเรียนกลุ่มเสี่ยง จึงทำให้รูปแบบนี้สอดคล้องกับปัญหาที่แท้จริง และสภาพการปฏิบัติงานจริง ดังนั้นรูปแบบการดำเนินการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงนี้ สามารถนำไปสู่การใช้ได้จริง ผลการวิจัยนี้อาจกล่าวได้ว่า มีคุณค่าต่อโรงเรียนประถมศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งโรงเรียนประถมศึกษาขนาดกลาง อันจะนำไปสู่ประโยชน์แก่นักเรียนกลุ่มเสี่ยง ชุมชน และประเทศต่อไป เพราะรูปแบบการดำเนินการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง มีองค์ประกอบที่มีความซับซ้อนน้อย ทำให้เข้าใจได้ง่าย และมีความเกี่ยวข้องกับภาระการปฏิบัติงานปกติทั้งของผู้บริหารและครู ทำให้ไม่จำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงหรือรื้อระบบใหม่ สามารถสอดแทรกเข้าไปในงานประจำได้ และหากผู้บริหารโรงเรียนมีความตั้งใจจริงที่จะช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง ก็สามารถนำรูปแบบนี้ไปใช้ได้ โดยศึกษารายละเอียดหรือความหมายของแต่ละองค์ประกอบให้เข้าใจและลงมือปฏิบัติจริง ก็จะช่วยให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยงมีภาวะเสี่ยงลดลงในระยะเวลาอันสั้น ซึ่งจากการทดลองใช้รูปแบบการดำเนินการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง พบว่า ภายในระยะ

เวลาตั้งแต่เดือนพฤษภาคมถึงกรกฎาคม 2557 นักเรียนกลุ่มเสี่ยงมีภาวะเสี่ยงลดลง โดยผู้บริหารสถานศึกษาได้นำองค์ประกอบทั้ง 5 ของรูปแบบการดำเนินงานการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงมาเป็นปัจจัยในการดำเนินงานและบริหารจัดการ ตามวงจรคุณภาพของเดมมิ่ง (P-D-C-A) ดังนี้ ผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญกับขั้นตอนในการวางแผน (Plan: P) ด้วยการพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรของโรงเรียน ให้มีศักยภาพในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงตรงตามความเสี่ยงที่พบ ครูประจำชั้นเริ่มดำเนินการ (Do: D) ด้วยการสำรวจนักเรียนกลุ่มเสี่ยง และวางแผนร่วมกับผู้ปกครองนักเรียนกลุ่มเสี่ยงในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นรายบุคคล ในขณะที่ครูประจำชั้นดำเนินงานตามตามแผนที่วางไว้ ครูแนะแนวและครูที่รับผิดชอบงานดูแลช่วยเหลือนักเรียน ร่วมกันนิเทศ กำกับ ติดตาม (Check: C) ครูประจำชั้นตั้งแต่นั้นประเมินศึกษาปีที่ 1-6 สัปดาห์ละ 1 ครั้ง และหลังจากครูประจำชั้นดำเนินการดูแลช่วยเหลือนักเรียนจนถึงเดือนที่ 3 (เดือนกรกฎาคม) จัดให้มีการประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้บริหารสถานศึกษา ครูประจำชั้นและผู้ปกครองนักเรียนกลุ่มเสี่ยง เพื่อถ่ายทอดข้อมูลที่เป็นประโยชน์ ต่อครูประจำชั้นและผู้ปกครองนักเรียน ทำให้ทราบถึงจุดเด่น จุดด้อยในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง จะได้นำไปสู่การปรับปรุงแก้ไขและเกิดแนวทางที่จะพัฒนาต่อไป (Act: A) จากบันทึกข้อมูลการปฏิบัติงานของครูประจำชั้น พบว่า นักเรียนกลุ่มเสี่ยงด้านการเรียนมีภาวะเสี่ยงลดลงร้อยละ 10-75 และพฤติกรรมไม่อยู่นิ่ง พบว่า นักเรียนตั้งใจเรียนขึ้น และความสัมพันธ์กับเพื่อนชบอยู่คนเดียว พบว่า นักเรียนเริ่มพูดคุยกับเพื่อน และหากครูประจำชั้นและผู้ปกครองนักเรียนกลุ่มเสี่ยง ร่วมกันดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างต่อเนื่อง ก็จะเป็นประโยชน์ต่อตัวนักเรียน จะทำให้ภาวะเสี่ยงลดลงมากยิ่งขึ้นหรือหมดไป ซึ่งการดำเนินงานและบริหารจัดการ ตามวงจรคุณภาพของเดมมิ่ง (P-D-C-A) สอดคล้องกับสถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ (2552) ที่กล่าวถึงประโยชน์ของ P-D-C-A เพื่อป้องกันปัญหา แก้ไขปัญหา และปรับปรุง หากนำวงจร PDCA มาใช้ จะทำให้ผู้ปฏิบัติมีการวางแผนที่ดีช่วยป้องกันปัญหาที่อาจเกิดขึ้น การทำงานที่มีการตรวจสอบเป็นระยะ ทำให้การปฏิบัติงานมีความรัดกุม และแก้ไขปัญหาได้รวดเร็ว ซึ่งการตรวจสอบจะนำไปสู่การแก้ไขปรับปรุง ทำให้ปัญหาที่เกิดขึ้นแล้วไม่เกิดซ้ำ และเมื่อพบปัญหาก็นำมาวางแผน เพื่อดำเนินการตามวงจร PDCA หากจะปรับปรุงหรือพัฒนางานไม่จำเป็นต้องรอให้เกิดปัญหา ก็ให้ใช้วงจร PDCA เป็นขั้นตอนในการปรับปรุงและพัฒนา

2. ผลการวิจัยซึ่งพบว่า ประสิทธิภาพของรูปแบบการดำเนินงานการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง สำหรับโรงเรียนประถมศึกษาขนาดกลาง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านประสิทธิภาพของการดำเนินงานการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.41$, S.D. = 0.39) 2) ผลการวิจัยนี้อาจกล่าวได้ว่า มีคุณค่าต่อผู้บริหารสถานศึกษา และครูประจำชั้น ของโรงเรียนที่เป็นหน่วยทดลอง โดยเฉพาะผู้บริหารสถานศึกษามีวิสัยทัศน์ มีความตั้งใจ

เต็มใจและมีความต้องการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง พร้อมทั้งสร้างความตระหนักให้กับครูและบุคลากรทางการศึกษา เห็นความสำคัญในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง ครูประจำชั้นมีการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงเป็นรายบุคคล ด้วยความใกล้ชิดและเอาใจใส่ตลอดเวลา ส่งผลให้นักเรียนที่ตนเองดูแลมีภาวะเสี่ยงลดลงในระยะเวลาอันสั้น และหากครูประจำชั้นได้ดูแลอย่างต่อเนื่อง จะทำให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยงมีภาวะเสี่ยงลดลงมากขึ้นหรือหมดไป ซึ่งในการดำเนินงานและบริหารจัดการ มีการดำเนินงานอย่างมีขั้นตอน มีกระบวนการ มีการจำแนกหน้าที่ของผู้ร่วมดำเนินงาน ทำให้การดำเนินงานการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีประสิทธิภาพ ซึ่งผลที่ได้รับ คือ นักเรียนในโรงเรียนที่เป็นหน่วยทดลองมีภาวะเสี่ยงลดลง มีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้ จัดประชุมครูเพื่อชี้แจงแนวทางการดำเนินงานการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง กำหนดโครงสร้างการบริหาร ออกคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน จัดอบรมให้คณะครูและบุคลากรเรื่องพัฒนาการเด็กประถมศึกษา ทักษะชีวิตพื้นฐาน และการดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามสภาพความเสี่ยง จากนั้นครูดำเนินการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง โดยการคัดกรองนักเรียนกลุ่มเสี่ยงตามเกณฑ์ที่กำหนด จัดประชุมครูประจำชั้นกับผู้ปกครองนักเรียนกลุ่มเสี่ยง เพื่อร่วมกันวางแผนดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง ผู้บริหารมีการประสานศูนย์การศึกษาพิเศษ เขต 1 จังหวัดนครปฐม มาคัดกรองนักเรียนด้านการเรียนรู้ จัดประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อขอความเห็นชอบแผนปฏิบัติการ และขออนุมัติงบประมาณในการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการ ครูผู้รับผิดชอบงานดูแลช่วยเหลือนักเรียน และครูแนะแนวร่วมกันนิเทศ กำกับติดตามสัปดาห์ละ 1 ครั้ง จัดประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้บริหารสถานศึกษา ครูประจำชั้น และผู้ปกครองนักเรียนกลุ่มเสี่ยง เพื่อทราบความคืบหน้าและร่วมกันพัฒนาอย่างต่อเนื่อง คณะครูซึ่งเป็นคณะกรรมการดำเนินงานร่วมประเมินผลการดำเนินงาน และครูจัดทำรายงานผลการดำเนินงานการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงเสนอต่อผู้บริหารสถานศึกษา สอดคล้องกับแนวคิดของ Gibson; & Others (1988: 37) ที่ว่าประสิทธิภาพเป็นเรื่องของการใช้ปัจจัยและกระบวนการในการดำเนินงาน โดยมีผลผลิตที่ได้รับเป็นตัวกำกับ มีการใช้วิธีการปฏิบัติที่เหมาะสมสามารถนำไปสู่การบังเกิดผลได้เร็ว ตรงและมีคุณภาพ

3. ผลการวิจัยซึ่งพบว่า ประสิทธิภาพของรูปแบบการดำเนินงานการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง สำหรับโรงเรียนประถมศึกษาขนาดกลาง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านภาวะเสี่ยง มีนักเรียนกลุ่มเสี่ยง จำนวน 11 คน มีความเสี่ยงด้านการเรียน จำนวน 7 คน มีความเสี่ยงด้านการเรียนและด้านพฤติกรรม จำนวน 4 คน ผลการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง นักเรียนที่มีความเสี่ยงด้านการเรียน พบว่า มีภาวะเสี่ยงลดลงร้อยละ 10 จำนวน 6 คน ร้อยละ 50 จำนวน 4 คน ร้อยละ 75 จำนวน 1 คน และนักเรียนที่มีความเสี่ยงด้านพฤติกรรม จำนวน 4 คน มีพฤติกรรมไม่อยู่เนือง จำนวน 3 คน พบว่า นักเรียนตั้งใจเรียนขึ้น ความสัมพันธ์กับเพื่อนชอบเล่นคนเดียว

จำนวน 1 คน พบว่า นักเรียนเริ่มพูดคุยกับเพื่อน ซึ่งสรุปมาจากบันทึกผลการปฏิบัติงานของครู ผลการวิจัยนี้อาจกล่าวได้ว่า 1) คุณค่าเกิดขึ้นโดยตรงต่อตัวนักเรียนกลุ่มเสี่ยง มีภาวะเสี่ยงลดลง ทำให้สามารถกลับมาเรียนรู้ได้แบบเด็กปกติ นักเรียนมีทักษะชีวิต มีสัมพันธภาพที่ดีกับเพื่อน ครู และผู้ปกครอง และทำให้สังคมมีประชากรที่มีปัญหาลดลง เนื่องจากนักเรียนกลุ่มเสี่ยง ได้รับการดูแลช่วยเหลือจากทางโรงเรียนโดยครูประจำชั้น ซึ่งครูประจำชั้นได้รับการอบรมให้มีทักษะต่างๆ ในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงตรงตามสภาพความเสี่ยง สอดคล้องกับการวิจัยของ อรรถ บุญรุ่ง (2548: 1-3) โรงเรียนที่ดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ได้รับรางวัลยอดเยี่ยม ได้กำหนดให้มีการฝึกอบรมบุคลากรโดยเฉพาะอาจารย์ที่ปรึกษา (ครูประจำชั้น) ให้มีความรู้ความสามารถ เทคนิคหรือทักษะต่างๆ ในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน 2) เกิดคุณค่าต่อครอบครัวนักเรียนกลุ่มเสี่ยง ทำให้ผู้ปกครองนักเรียนเข้าใจถึงวิธีการอบรมสั่งสอนบุตรหลาน ตระหนักในการมีส่วนร่วมกับทางโรงเรียน พร้อมทั้งมีสัมพันธภาพที่ดีกับบุตรหลาน ส่งผลให้ครอบครัวและชุมชนเข้มแข็ง เนื่องจากครูประจำชั้นได้ร่วมวางแผนกับผู้ปกครองนักเรียนกลุ่มเสี่ยง เพื่อช่วยกันดูแลช่วยเหลือนักเรียน ครูประจำชั้นมีการติดต่อกับผู้ปกครองอย่างเอาใจใส่และใกล้ชิด โดยการติดต่อทางโทรศัพท์และการไปเยี่ยมบ้าน ทำให้นักเรียนมีภาวะเสี่ยงลดลง สอดคล้องกับการกล่าวถึงบทบาทของผู้ปกครองนักเรียนควรให้ความร่วมมือในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ต้องสนับสนุนให้มีส่วนร่วม ร่วมวางแผนกับสถานศึกษาในการแลกเปลี่ยนข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมพัฒนา ป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2547: 23) นอกจากนี้ทางโรงเรียนได้จัดให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง ระหว่างผู้บริหารสถานศึกษา ครูประจำชั้น และผู้ปกครองนักเรียนกลุ่มเสี่ยง เพื่อร่วมกันวิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อย ในการดำเนินงานการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง และร่วมกันหาแนวทางแก้ไขปรับปรุงต่อไป สอดคล้องกับแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547: 11) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้จะทำให้ทราบจุดอ่อน จุดแข็งในการดำเนินงานของตน เพื่อให้เกิดแนวทางที่จะพัฒนาให้มีคุณภาพสูงขึ้น

4. ผลการวิจัยซึ่งพบว่า รูปแบบการดำเนินงานการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง สำหรับโรงเรียนประถมศึกษาขนาดกลาง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความเหมาะสมในการนำไปใช้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = 0.41) จากผลการวิจัยนี้อาจกล่าวได้ว่า มีคุณค่าต่อผู้ที่จะนำงานวิจัยชิ้นนี้ไปใช้ ในการดำเนินงานการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง โดยเฉพาะผู้บริหารสถานศึกษา เพราะผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลที่รับผิดชอบในการปฏิบัติงานขององค์กรให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล เพื่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงให้มีภาวะเสี่ยงลดลง ซึ่งต้องทำความเข้าใจในสาระสำคัญของรูปแบบการดำเนินงานการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น และมีการนำองค์ประกอบต่างๆ ของรูปแบบไปปฏิบัติจริง ภายใต

การนำของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีการวางแผน และลงมือปฏิบัติไปพร้อมกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน ให้ความสำคัญกับข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล มีการคัดกรองที่เชื่อถือได้ มีการพัฒนาครูและผู้ที่เกี่ยวข้องให้มีความเข้าใจและทักษะในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง มีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างองค์กร และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง มีการนิเทศ กำกับติดตาม อย่างสม่ำเสมอ และมีการติดตามประเมินผลทุกระยะ ก็ย่อมจะทำให้การนำรูปแบบการดำเนินงานการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงไปใช้ บรรลุความมุ่งหมายในการลดภาวะเสี่ยงได้ในเวลาอันสั้น ดังผลการวิจัยที่ได้นำเสนอมาแล้วข้างต้น นอกจากนี้ผู้บริหารสถานศึกษาควรได้มีการตระหนักถึงรายการที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมมากที่สุด ซึ่งต้องเน้นเป็นลำดับต้นๆ ที่จะละเลยมิได้ ได้แก่ บทบาทผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาควรศึกษาบทบาทการดำเนินงานและการบริหารจัดการในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงให้ชัดเจน เพราะผู้บริหารสถานศึกษามีความสำคัญต่อการขับเคลื่อนการดำเนินงานการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงให้ประสบผลสำเร็จ สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547: 13-25) ได้กล่าวถึงบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้นำสูงสุดในสถานศึกษาสามารถบริหารจัดการและให้ความสำคัญในการดำเนินงานการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้ประสบผลสำเร็จ รายการนิเทศ กำกับ ติดตาม การดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงให้เป็นไปตามแผน ซึ่งในการดำเนินงาน การนิเทศ กำกับติดตามการดำเนินงาน เป็นกระบวนการสำคัญในการพัฒนางาน ช่วยส่งเสริม สนับสนุน และให้ข้อมูลย้อนกลับที่จะนำไปใช้ปรับปรุงงานต่อไป นอกจากนี้ รายการพัฒนาการดำเนินงานการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงจากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้บริหารสถานศึกษา ครู ผู้ปกครองนักเรียนกลุ่มเสี่ยง และรายการการจัดประชุมผู้ที่เกี่ยวข้องเสนอผลการดำเนินงานเพื่อวางแผนการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ดังกล่าวจะทำให้ทราบจุดอ่อน จุดแข็งในการดำเนินงานของตน เพื่อให้เกิดแนวทางที่จะพัฒนาให้มีคุณภาพสูงขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2547: 11-12)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้

1. ครูประจำชั้นเป็นบุคลากรหลักในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง จำเป็นต้องได้รับการพัฒนาให้มีความรู้ ทักษะในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนตรงตามสภาพความเสี่ยง นอกจากนี้บุคลากรในโรงเรียนควรให้การสนับสนุน พร้อมทั้งให้ความร่วมมือในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้วยเช่นกัน

2. สถานศึกษาควรปรับหรือสร้างวัฒนธรรมภายในองค์กร เพื่อให้บุคลากรในสถานศึกษาทุกคนเห็นคุณค่าของการมีส่วนร่วมของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ปกครองของนักเรียนกลุ่มเสี่ยง ซึ่งจะส่งผลต่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยจากการใช้รูปแบบการดำเนินงานการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงนี้ สำหรับโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน หรือสังกัดอื่นๆ เช่น สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน

2. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการใช้รูปแบบการดำเนินงานการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง โดยเน้นนักเรียนกลุ่มเสี่ยงด้านอื่นๆ เช่น ด้านสุขภาพ ด้านการติดยาเสพติด ด้านพฤติกรรมทางเพศ